

مهاجرت کرد و در دانشگاه عبری اورشلیم، کرسی تدریس «اندیشه اجتماعی»^۸ را پذیرفت.

شهرت اصلی بوبر به سبب تألیف کتاب کلاسیک او در ۱۹۲۳ م به نام *من و تو* و مجموعه‌ای از آثار تأثیرگذار درباره فلسفه گفت‌وگو است. علاوه بر این، مارتین بوبر آثار زیادی درباره کتاب مقدس یهود^۹، با کمک همکار و دوستش، فرانس روزنویگ^{۱۰}، به زبان آلمانی ترجمه کرده است. کتاب‌هایی درباره مکتب عرفان یهودی جدید، به نام «حسیدیسیم»^{۱۱}، از دیگر آثار وی است که الهام‌بخش بوبر در اندیشه گفت‌وگویی‌اش، است. او در ۱۹۶۵ م، در اورشلیم در گذشت.

طبق دیدگاه بوبر (۱۹۷۰) معنا و هدف زندگی در لحظات رابطه «من - تو» یا همان رابطه «فاعل شناسا با فاعل شناسا»^{۱۲} کشف و عیان می‌شود. در این نوع ارتباط، قطب ارتباط، دیگری را به خاطر ملاقات با او به منزله «غایت»^{۱۳}، می‌پذیرد. اما معنا و هدف زندگی با گونه دیگری از روابط، تکمیل می‌شود. این نوع رابطه، ارتباط «من - آن» یا «فاعل شناسا - موضوع شناخت»^{۱۴} است که به سبب اهداف سودگرایانه، شکل می‌گیرند و حفظ می‌شوند. برخلاف روابط «من - تویی» که نمی‌توانند در درون قواعد و دستورالعمل‌ها قرار گیرند، روابط «من - آنی» در چنین رویه‌ها و فرمول‌های [مکانیکی] قرار می‌گیرند. در واقع، هر تلاشی برای بیان چگونگی مواجهه ناب «من» با «تو» در

BUBER, MARTIN

یکی از فیلسوفان مهم قرن بیست میلادی، مارتین بوبر (۱۸۷۸-۱۹۶۵) متفکر مذهبی یهودی است. تمایز مشهور او از دو نوع رابطه یعنی رابطه «من - تو»^۱ و رابطه «من - آن»^۲ مبنایی را برای تدوین فلسفه تربیتی خاص، شکل داده است. از این رو مستلزم مفاهیم متمایزی برای یادگیری معنا، ارتباط معلم و دانش‌آموز و نقش تعلیم و تربیت در بهبود اجتماع است. علاوه بر تأثیر بوبر بر اندیشه یهودی و تعلیم و تربیت در اسرائیل و خارج از آن، فلسفه گفت‌وگویی او، اثر چشمگیری بر نل نادینگز در *اخلاق مراقبت* (۱۹۴۸)؛ امانوئل لویناس در *اخلاق مسئولیت* (۱۹۹۸)؛ و آثار متفکران الهیات پروتستانی مانند پل تیلش (۱۹۴۸ و ۱۹۵۲) گذاشته است.

در هشتم فوریه ۱۸۷۸ م بوبر در وین اتریش به دنیا آمد. در ۱۸۸۲ م. والدین بوبر - کارل بوبر^۳ و ایلس نی وارگاست^۴ از یکدیگر جدا شدند. بعد از این رخداد، او ده سالی را با جد پدری خود، سولومون^۵ و آدله بوبر^۶ زندگی کرد. سولومون اندیشمند و رهبر اجتماعی یهودی بود که نخستین نسخه انتقادی از *مجموعه الهیات خانامی*^۷ کتاب مقدس دین یهود را ویرایش کرد. مارتین بوبر در شهرهای وین، لایپزیک، زوریخ و برلین آموزش دید و تربیت شد. او نخستین مدرس اخلاق و فلسفه دین یهود در دانشگاه فرانکفورت آلمان بود و تا ۱۹۳۵ م در آنجا تدریس کرد. پس از آن، بوبر به فلسطین

^۸. Social Thought

^۹. The Hebrew Bible

^{۱۰}. Franz Rosenzweig

^{۱۱} - حسید واژه‌ای عبری به معنای پرهیزکاری است. (مترجم).

^{۱۲}. subject - subject

^{۱۳}. as an end

^{۱۴}. subject - object

^۱. I- Thou

^۲. I - It

^۳. Buber, Carl

^۴. Wurgast, Elise nee

^۵. Solomon

^۶. Buber Solomon and Adele.

^۷. rabbinic

قالب قانون‌ها و تشریفات، باعث تبدیل شدن «دیدار»^۱ به ارتباطی ابزاری می‌شود. خدا در اندیشه بویر، «توی جاودانه»^۲ و یگانه‌ای است که از طریق «دیدار» انسان با دیگری، قابل درک و تحقق است. مواجهه با چنین رویدادی، تنها منحصر به ارتباط انسان با انسان نیست بلکه در مواجهه انسان با متن‌ها، اشیاء موجودات طبیعی، قطعات موسیقی و آفریده‌های هنری نیز ممکن است، رخ دهد.

کتاب مقدس یهود، به‌طور خاص آیین پیامبری آن، چنین مواجهه‌ای^۳ بین خدا و قوم یهود را یادآور می‌شود. همچنین سنت عرفان یهودی بازنمایی شده در آیین حسیدیسیم، به‌طور خاص بازنمایی اصیلی از چنین مواجهه الهی انسان را شکل می‌دهد (بویر، ۱۹۵۸). برخلاف بسیاری از تفسیرهای راست‌آئین^۴ از سنت یهود، مارتین بویر (۲۰۰۳) اعتقاد به اشتراک و تبادل اندیشه با مسیحیت پروتستان داشت، به‌ویژه آن‌گونه که الهیون اگزیستانسیالیست مانند پل تیلیش بیان کرده‌اند.

به‌هر حال، بویر (۲۰۰۳) معتقد بود که کتاب مقدس یهود، ایمان به خدا را براساس اعتماد متقابل بین انسان‌ها و خدا قرار می‌دهد. این امر برخلاف آیین مسیحیت است که تأکید بیشتری بر اعتقاد خاص به خدا دارد. چنان‌که معتقد است، «خدا هست» یا او پیامبری چون عیسی را برمی‌گزیند تا رنج ببرد و خود را قربانی کند تا انسان‌ها را از گناه نخستین رها سازد.

مارتین بویر (۱۹۶۳) اگزیستانسیالیسم دینی خود را در قالب

نظریه‌ای سیاسی آرمانی به نام «انسان‌گرایی یهودی»^۵ ترجمه و تفسیر کرد. این نظریه، ارتباط نزدیکی با عقاید صهیونیستی او داشت. براساس این دیدگاه، بازگشت یهودیان به سرزمین اسرائیل، فرصت یگانه‌ای فراهم می‌سازد که در آن می‌توان، نوعی از اجتماع سیاسی بازآفرید که کتاب مقدس یهود، آن را نوید می‌دهد. این اجتماع ریشه در ویژگی‌های گفت‌وگو و تعامل دارد که بویر آنها را، در سنت حسیدیسیم می‌دید. جنبش مزرعه‌داری نمونه مناسبی از چنین اجتماع آرمانی مورد نظر بویر است که متشکل از کشاورزان روستاها تشکیل شده بود، و جامعه‌گرایی را با بازگشت به پیوند فیزیکی به سرزمین اسرائیل، درهم آمیخته بود. به‌طور مشابه، بویر نویدبخش دولت اسرائیل به منزله دولت دولتی بود که در آن، یهودیان و اعراب مسلمان، می‌توانستند در یک هم‌زیستی صلح‌آمیز باهم زندگی کنند که چنین باهم بودنی ریشه در گفت‌وگو و احترام متقابل دارد (بویر، ۱۹۸۳).

بویر (۲۰۰۲) همچنین مشارکت مهمی در اندیشه‌های تعلیم و تربیت داشته است.^۶ در ۱۹۲۰ م او در سخنرانی خود در بازگشایی مؤسسه آموزش بزرگسالان یهودی در فرانکفورت، دو نوع رابطه «من - تو» و «من - آن» را به حوزه برنامه درسی بسط و گسترش داد. در شکل نخست رابطه، یعنی ارتباط «من - تو»، مواد درسی به‌منزله موضوعی برای مواجهه و دیدار با دیگری مورد مطالعه قرار می‌گیرند یا

^۵. Hebrew humanism

^۶. بر اساس دیدگاه بویر درباره دو نوع رابطه «من - تو» و «من - آن» می‌توان استدلال کرد که پیامدهای این دیدگاه در حوزه تعلیم و تربیت چنین خواهد بود که هدف غایی تربیت، زندگی مبتنی بر رابطه «من - تو» آدمی با خدا به عنوان «توی ازلی جهان»، با دیگران و با عناصر طبیعت به منزله یک «تو» باشد. در این نوع زندگی، رابطه «من - آن» بطور کامل نفی نمی‌شود بلکه به ضرورت، آدمی ناگزیر به استفاده حداقلی از آن می‌باشد. برخی از اصول انسان‌شناختی تربیت در این دیدگاه چنین می‌باشند: اصل زمینه سازی برای رشد و باروری «توی فطری» وجود متریبان، اصل حفظ و ارتقای فردیت متریبان، اصل پوییدن در جهان «تو»، اصل زمامداری «من» ارتباط‌طورز در وجود متریبان. (مترجم).

^۱. meeting

^۲. Eternal Thou

^۳. encounter

^۴. orthodox

مارتین بوهر

یهودی را دست‌کم گرفته است؛ الهیون راست‌آیین جدید، برکوویتس^۳ (۱۹۶۲) این نقد را به تبیین بوهر از قانون دینی، بسط داده‌اند؛ کافمن^۴ (۱۹۸۳)، مترجم کتاب «من و تو» بوهر به زبان انگلیسی، به‌طور مشابه پیشنهاد می‌کند که مفهوم بوهر از رابطه، تحرکات عاطفی عمیق برای الهام را به لغزش می‌اندازد. فرانس روزنویگ (۲۰۰۲) پرسیده است که چرا رویاروشدن با اعمال و مناسک مذهبی در قالب گفت‌وگو غیرممکن است، درحالی‌که بوهر، معتقد است ما می‌توانیم با متن‌ها، طبیعت، موسیقی و هنر، چنین مواجهه گفت‌وگویی داشته باشیم. به یقین، روزنویگ دلیل می‌آورد که ما باید قادر به تبدیل قانون‌های بیرونی و عینی، به دستورات درونی و ذهنی باشیم. قانون‌های عینی اقتدار بیرونی خود را از دین می‌گیرند؛ درحالی‌که، در دستورات درونی، دعوت به مشاهده و عمل، از درون صورت می‌گیرد. در نهایت، امانوئل لویناس پدیدارشناس (۱۹۶۹ و ۱۹۹۸) نقش تعامل در مفهوم موردنظر بوهر از گفت‌وگو را به چالش می‌گیرد و معتقد است که در ارتباط انسانی، هریک از قطب‌های ارتباط، تعهد مطلق دارد که مسئولیت دیگری را بپذیرد، خواه او چنین نگرشی متقابلی نسبت به وی داشته باشد یا نداشته باشد.

Refrence

Phillips, D. C. (Ed) (۲۰۱۴). "Buber, Martin" Hanan Alexsander.

Encyclopedia of educational theory and philosophy.
London: SAGE Publications, Inc.

نویسنده: هانن الکساندر

مترجم: مراد یاری دهنوی

منبعی از ارزش‌ها و افق‌ها به دانش‌آموزان منتقل می‌کنند. درحالی‌که در شکل دوم ارتباط، یعنی رابطه «من-آن» اطلاعات و مواد درسی بهمزله موضوعی با هدف اکتشاف یا ساخت دانش، صورت‌بندی می‌شوند. آموزش در دانشگاه‌ها و مدارس نوین، گرایش به نوع دوم را مورد تأکید خود قرار داده است؛ اقدامی که او با دوست و همکارش فرانس روزنویگ در مقام خاخامی آموزش باعث بهبود جایگاه شکل نخست ارتباط در تعلیم و تربیت خواهد شد را در مؤسسه آموزش بزرگ‌سالان یهودی، بازتعریف کردند (روزنویگ ۲۰۰۲).

این نظام تربیتی، مبتنی بر رابطه «من-تو»، نیازمند ارتباط خاصی بین معلم و شاگرد است که در تعامل و گفت‌وگوی میان آنها ریشه دارد. باوجوداین، چنان‌که بعدها، نل نادینگز در نظریه‌اش بانام «اخلاق مراقبت» بیان کرد، گفت‌وگوی معلم و شاگرد، به‌طورکامل متقابل و هم‌تراز نیست. به‌تدریج معلم شاگرد را به راه‌هایی هدایت می‌کند که نیاز به اقدام متقابل ازسوی شاگرد ندارد، درگذر زمان، ویژگی‌های تعالی‌یافته او تصدیق می‌شوند. تعلیم و تربیت مبتنی بر این نوع ارتباط، که در آن معلمان توانایی شاگردان خود را به رسمیت می‌شناسند، برای رشد شخصیت خاصی که حق آنهاست، ضرورت اساسی برای [ایجاد] اجتماع آرمانی است که بوهر نوید آن را داده است.

نقطه‌نظرهای فلسفی و یهودی بوهر، از جنبه‌های گوناگونی مورد نقد واقع شده‌اند. اسکولم^۱ (۱۹۳۷)، کسی که مطالعه علمی عرفان یهودی را پایه‌گذاری کرده است، استدلال می‌کند که بوهر آیین حسیدیسیم را بیش‌ازحد، احساساتی کرده است^۲ و قدرت و اقتدار دستورات الهی در عرفان

^۳. Berkovits

^۴. Kaufman

^۱. Scholem

^۲. romanticized